

De onvermijdelijke golven in de economie

De een kwalificeert de economische groei van afgelopen jaren als herstel na de crisisjaren, de ander als tijdelijke opleving binnen een depressie. In de economie zijn verschillende cycli te onderscheiden.

De economie beweegt in golven van verschillende lengtes. Een bekende korte golf, de varkenscyclus, draait om schommelingen in de voorraadopbouw en is binnen enkele jaren weer voorbij. De varkenscyclus ontstaat door de vertraagde reactie van aanbieders op de prijzen in de markt, waardoor overschotten en tekorten elkaar afwisselen.

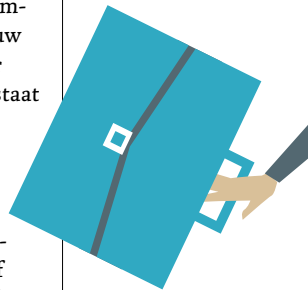
Er zijn ook langere conjunctuurgolven. Een befaamde golf in de economie die wel een halve eeuw kan duren, is de kondratieffcyclus. Nikolai Kondratieff verwierf met zijn publicaties over zeer lange conjunctuurgolven internationale bekendheid.

In 1926 publiceerde de Sovjet-Russische econoom zijn bevindingen en voorspelde direct dat de neerwaartse golf was ingezet. Niet lang daarna volgde de Grote Depressie. De lange golf kan menigeen op het verkeerde been zetten, omdat binnen het opwaartse en het neerwaartse deel van de golf – die eruitziet als een slang om een boomtak – tegengestelde bewegingen voorkomen.

Het gaat om korte recessies binnen een periode van langdurige economische vooruitgang en juist korte oplevingen binnen een periode van langdurige economische krimp.

VIER SEIZOENEN

Iedere kondratieffcyclus is onder te verdelen in vier perioden, vergelijkbaar met de jaargetijden. In het boek *Deflatie in Aantocht* benoemen auteurs Eric Mecking en

ZIJN
INNOVATIES
OORZAAK
OF GEVOLG
VAN EEN
ECONOMISCHE
OPLEVING,
DAT IS DE
VRAAG

Elmer Hogervorst de karakteristieken die passen bij ieder seizoen.

De lente is de opbouwfase. Het is de fase die volgt op de economische depressie. Tijdens de lente groeit de economie, neemt de werkloosheid af en beginnen de prijzen te stijgen. De inflatieverwachting blijft echter laag, net als de rente. Kansen zijn er vooral in aandelen en vastgoed, maar niet in grondstoffen. Voorzichtig nemen de investeringen binnen het bedrijfsleven toe.

Na de opbouwfase breekt in de zomer de consolidatiefase aan. De economie groeit weliswaar verder, maar de prijzen en lonen stijgen sneller. De centrale bank grijpt in en recessies volgen. Toch blijven inflatie en rente, door toegenomen inflatieverwachtingen, verder stijgen. Ook steken consumenten zich in de schulden. Het is geen tijd om te beleggen in aandelen en obligaties. In vastgoed en grondstoffen zijn wel kansen.

In de herfst, de expansiefase, groeit de economie en neemt de inflatie af. Centrale banken en overheden proberen met geldinjecties en belastingverlagingen de economische groei te stimuleren. Dat lokt speculatie uit en stevige stijgingen van aandelen- en obligatiekoersen en de vastgoedprijzen. Het lijkt op een nieuw tijdperk, waarin recessies tot het verleden behoren. Het vertrouwen in de economie zorgt ervoor dat consumenten en bedrijven veel schulden aangaan.

Uiteindelijk knapt in de winter de zeepbel. Aandelenkoersen dalen, de economische activiteit

neemt af en de werkloosheid stijgt. Centrale bankiers en overheden grijpen in, waardoor beurzen en economie opleven. Het is echter van korte duur. Daarna breekt de liquidatiefase aan, waarin de economie opnieuw krimpt en de werkloosheid toeneemt. De krediethoeveelheid neemt af, de koopkracht daalt en de koersborden kleuren bloedrood. Ook de huizenprijzen dalen. Tijdens de economische malheur zijn deflatie, faillissementen en devaluaties van valuta's aan de orde van de dag.

BARRE TIJDEN

Volgens Mecking en Hogervorst is het nu hartje winter. De kredietcrisis is eigenlijk een voorproefje geweest op een grotere crisis. Zij zien het recente economische herstel als een tijdelijke opleving binnen de depressie.

Als die voorspelling uitkomt, staat de wereld nog een periode van deflatie, schuldsanerings, economische krimp, politieke onrust en dalende beurskoersen te wachten. Tijdens dergelijke rampspoed zal het al een uitdaging worden om vermogens te behouden, laat staan rendement te behalen.

Toch is niet iedereen zo negatief. Volgens Jaap van Duijn, een andere bekende aanhanger van de kondratieffcyclus, zitten we in de opgaande fase van de lange golf. Ook al zou de economische activiteit de komende periode afnemen, dan duurt het volgens zijn analyse nog even voor de winter überhaupt aanbreekt.

KRITIEK

De onenigheid tussen aanhangers van de langegolventheorie komt doordat, in tegenstelling tot in de natuur, de duur van de seizoenen en daarmee de hele kondratieffcyclus niet vaststaat.